

50 godina u službi turističkog razvoja

institut za turizam

2011.- 2015.

STRATEŠKI PLAN INSTITUTA ZA TURIZAM

Zagreb, siječanj 2012.

STRATEŠKI PLAN INSTITUTA ZA TURIZAM: 2011.- 2015.

1. POLAZIŠTA

Institut za turizam¹, Zagreb jedini je znanstveni javni institut specijaliziran za istraživanja na području turizma. Usmjeren je na inovativna, međunarodno konkurentna istraživanja u jednoj od najvećih i najbrže rastućih 'industrija' u nacionalnim i svjetskim okvirima. Institut je jedan od najstarijih instituta za turizam u Europi i institucija s najviše znanstvenih i stručnih referenci u regiji.

Osnovan je 1959. godine za potrebe turističkog gospodarstva, za koje je pretežito izrađivao stručne studije i provodio mikroekonomska istraživanja. Godine 1986. postao je javna znanstvena institucija i od tada nosi današnji naziv – Institut za turizam. U više od 50 godina svog postojanja transformirao se od inicijalno male konzultantske organizacije u modernu znanstvenu instituciju s multidisciplinarnim timom koji je razvijao složene znanstvene projekte, proširio područja istraživanja na izučavanje cjelokupnog fenomena turizma, osobito utjecaja njegovog razvoja na ekonomiju, društvo i okoliš. Ciljevi rada Instituta stoga se tijekom vremena mijenjaju. Osnovan da bi svojim radom pratio snažnu turističku ekspanziju, danas svojim istraživačkim, edukativnim i savjetodavnim radom podupire održivi razvoj turizma u Hrvatskoj kao i u regiji.

Sukladno svojoj zadaći, znanstvenom aktivnošću podržava razvoj održivog i međunarodno konkurentnog nacionalnog i regionalnog turizma koji doprinosi ekonomiji, zapošljavanju i kvaliteti života. Istovremeno, Institut je prepoznat u međunarodnoj znanstvenoj zajednici kroz sudjelovanje u međunarodnim mrežama istraživača u turizmu oslanjajući se na svoje strateške ciljeve, strateške ciljeve Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te razvojnu strategiju RH.

Institut se niz godina razvija prateći suvremene turističke tokove i održavajući veze s drugim specijaliziranim institucijama u zemlji i inozemstvu; razvija vlastite znanstvene pristupe i metode, a njegovu prepoznatljivost određuju kontinuirani istraživački projekti i izdavačka djelatnost. Svoja dostignuća Institut dužuje aktivnom radu multidisciplinarnog tima s 22 istraživača i stalnom izučavanju učinaka turizma sa stajališta ekonomije i marketinga, prometa, geografije, ekologije, sociologije, urbanizma i drugih znanstvenih disciplina.

U ovome se dokumentu, polazeći od postojećeg stanja, prednosti i nedostataka djelovanja Instituta za turizam definiraju vizija i strateški ciljevi, a zatim se na temelju odgovarajućih istraživačkih strategija/pravaca iznose aktivnosti za razdoblje 2011.-2015. godina, kao i organizacija, kadrovi i izvori financiranja nužni za realizaciju ovog plana. Temeljna intencija donošenja plana je kontinuirano praćenje i povećanje uspješnosti na svim područjima djelovanja Instituta kao i postizanje svih zakonskih uvjeta nužnih za daljnji rad Instituta kao samostalne javne znanstveno-istraživačke institucije. S obzirom na potrebu unapređenja kvalitete i definiranja pokazatelja uspješnosti rada kao i potrebu godišnje evaluacije rada

¹ Djelovanje Instituta za turizam uređeno je Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 46/07 i 45/09), Zakonom o ustanovama (NN 76/93), Pravilnikom o osnovama financiranja znanstveno-istraživačkih instituta (NN 38/97 i 28/99), Pravilnikom o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (NN 83/10), Zakonom o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09) kao i Statutom Instituta za turizam i Izmjenama i dopunama Statuta (2007).

ovaj srednjoročni strateški plan se, počev od 2012., operacionalizira putem godišnjih planova aktivnosti.

2. POZICIJA INSTITUTA I KLJUČNA POSTIGNUĆA

Kumulirana znanja i kontinuirani razvoj glavne su prednosti Instituta za turizam koji se, kroz 50 i više godina, profilirao kao znanstveni institut koji prati svjetska dostignuća, ali isto tako i kao organizacija koja svojim projektima za tržište unapređuje praksu turističkog gospodarstva u Hrvatskoj i u zemljama u okruženju. Nacionalna važnost djelovanja Instituta za turizam najbolje se argumentira kontinuiranim istraživačkim projektima (npr. tržišni projekti TOMAS; dugoročni projekt „Konkurentnost hrvatskog turizma“; izrada satelitskog turističkog računa) koji su podlogom izrade mnogih regionalnih strategija i master planova razvoja turizma kao i različitim informativno-edukacijskim aktivnostima (predavanja, prezentacije, seminari, nastupi u medijima). Institut putem svojih projekata kontinuirano utječe na usmjeravanje turističkog razvoja mnogih lokalnih sredina, a svojim preporukama i pokazateljima olakšava formiranje nacionalne turističke politike.

Međunarodni utjecaj Instituta očituje se sudjelovanjem u međunarodnim mrežama istraživača, međunarodnim multilateralnim i bilateralnim istraživačkim projektima, objavljivanjem radova u međunarodnim znanstvenim publikacijama, te sudjelovanjem i organiziranjem međunarodnih konferencija. Institut je kontinuirano organizator ili suorganizator domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova, te izdavač međunarodnog znanstvenog časopisa TOURISM što, uz članstvo u brojnim asocijacijama, pozitivno utječe na međunarodnu prepoznatljivost Instituta.

Institut obavlja znanstvenu djelatnost putem **znanstvenih projekata** ugovoreni radi ostvarivanja znanstvenih programa. Ovi projekti temeljeni su na ključni problemima i izazovima s kojima se suočava razvoj međunarodno konkurentnog turizma. Tako se postiže sinergija između znanstvenih projekata Instituta i nacionalnih razvojnih ciljeva, odnosno istraživanja Instituta stavljaju se u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja, sukladno nacionalnim strateškim ciljevima te razvojnim ciljevima Europske unije. Nakon znanstvenih projekata na teme - Turizam i hrvatsko gospodarstvo i Održivi razvitak turizma Hrvatske, znanstveni rad Instituta nastavljen je projektima: (1) Mjerenje važnosti utjecaja turizma na gospodarstvo Hrvatske i (2) Međuodnos turizma, prostora i prometa, čiji se završetak očekuje krajem 2012. Novim znanstvenim projektima planira se nastavak ovog istraživačkog usmjerenja fokusiranog na ekonomski, socijalno i prostorno održiv turistički razvoj kako bi se svim dionicima turističkog razvoja pružio kvalitetan instrumentarij za kontinuirano mjerenje uspješnosti i konkurentnosti hrvatskog turizma.

Znanstvene projekte Instituta za turizma ne bi bilo moguće realizirati bez izvora podataka koje osigurava **Biblioteka Instituta**. Knjižnični je fond BIT-a utemeljen, definiran i godinama se izgrađuje u skladu s djelatnošću Instituta i sustavno stvara relevantnu bibliografsku bazu podataka najvažnijih svjetskih i domaćih izvora znanstvene i stručne literature. Danas je oko 27 tisuća zapisa moguće dinamički pretraživati preko Interneta (www.bit.iztg.hr). Na taj način BIT pruža informacijsku podršku istraživačkim projektima, izobrazbi i razvoju Instituta kao i mnogim studentima, postdiplomantima i doktorantima u Hrvatskoj i iz inozemstva. UNWTO (Svjetska turistička organizacija) povjerala je Institutu projekt tezaurusa turističkih pojmova (Thesaurus on Tourism and Leisure Activities) čijom se izradom Hrvatska pridružila nekolicini zemalja koje ga danas imaju. Ta je publikacija nastala kao plod suradnje UNWTO-a, Ministarstva turizma Francuske i Instituta za turizam u Zagrebu.

Kao drugi najstariji časopis na svijetu, **naš časopis TURIZAM** (engl. izdanje TOURISM) u 2012. godini slavi 60-tu obljetnicu kontinuiranog izlaženja. U posljednjih šesnaest godina, od kada se Institut pojavljuje kao suizdavač časopisa, znatno je podignuta razina kvalitete časopisa. TURIZAM izlazi kvartalno, kao međunarodno izdanje na engleskom jeziku i kao domaće izdanje. Redovito pristizanje radova cijenjenih stručnjaka kao i tematski brojevi osiguravaju danas časopisu važnu poziciju u međunarodnom izdavaštvu. Časopis sadrži i svoju bibliografsku jedinicu koja postaje sve važnijom sekundarnom bazom u svjetskim razmjerima. U sljedećem planskom razdoblju očekuje se daljnje podizanje reputacije časopisa izdavanjem tematskih brojeva, a u dugoročnom se očekuje i jače tržišno pozicioniranje časopisa. U ovome je trenutku na listi svjetskih časopisa s područja turizma, naš časopis pozicioniran na 21. mjesto, dok je u Hrvatskoj časopis je na 10-tom mjestu znanstvenih glasila u području društvenih znanosti.

Tijekom 2002. godine pokrenuta je **Znanstvena edicija IT-a** kako bi velik dio sistematiziranih, specijalističkih znanja prikupljenih u Institutu našao svoj put do stručne i znanstvene javnosti. Pokrećući ovu ediciju s knjigom dr. sc. E. Kušena – “Turistička atrakcijska osnova”, Institut za turizam želi podržati sustavna i kontinuirana istraživanja zapostavljenih problema, kao i onih koja su od posebnog interesa za podizanje kvalitete turizma. U 2009. godini, na temelju rezultata longitudinalnog istraživanja turističke potražnje, izdana je knjiga pod nazivom „TOMAS – Trendovi 1987-2008“, a tijekom 2011. godine objavljena je peta knjiga - „Izazovi upravljanja turizmom“. Kreirana je i praktična 'on-line' publikacija „Turizam u brojkama“.

Prepoznavajući potrebu otvaranja veće (međunarodne) suradnje, Institut je posljednjih godina potpisao dugoročne **sporazume o suradnji** s institucijama s kojima kontinuirano surađuje kao što su Veleučilište Vern, Univerza na Primorskem u Sloveniji i University of Wageningen iz Nizozemske, ali i institucijama s kojima odnedavno surađuje kao što su Sveučilište u Mostaru – BiH i University of Cardiff. Institut je uključen u UNWTO Knowledge Network, mrežu znanstvenih i stručnih institucija, a uz to je dugogodišnji član AIEST-a (Svjetska asocijacija stručnjaka u turizmu) i ESOMAR-a (Europska organizacija za tržišna istraživanja) i ATLAS-a.

Institut je aktivan i kad je riječ o **popularizaciji znanosti** i podupiranju održivog razvoja – svojim raznorodnim aktivnostima i djelovanjima (edukacija, seminari, stručni radovi, prezentacije i javni nastupi, nastupi u medijima) kontinuirano naglašava važnost primjene rezultata istraživanja i znanstvenog rada u praksi, a također zagovara važnost javnog interesa u turizmu.

Snage i slabosti Instituta za turizam

S N A G E	S L A B O S T I
<ul style="list-style-type: none"> • 50 godina iskustva i kumuliranog znanja u istraživanjima turizma • Multidisciplinarni istraživački tim • 20-godišnja kontinuirana primarna istraživanja • Jedina specijalizirana Biblioteka s 'on-line' pretraživanjem • Kontinuirana suradnja s javnim sektorom i gospodarstvom • Međunarodna suradnja i kontakti 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna financijska sredstva za provođenje primarnih istraživanja • Nemogućnost preciznog planiranja prihoda od vlastite djelatnosti • Neprilagođenost kriterija za izbor u znanstvena zvanja za istraživače u interdisciplinarnom području turizma • Narušen generacijski kontinuum zbog dugogodišnjeg nedobivanja odobrenja za zapošljavanje novaka

<ul style="list-style-type: none"> • Širenje znanja putem objavljenih znanstvenih radova • Opremljenost i uvjeti za rad i napredovanje • Znanstvena i stručna produkcija i izdavačka djelatnosti • Aktivnost istraživača u nastavi u visokoškolskim ustanovama 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljan broj znanstvenih radova objavljen u referentnim bazama • Nedostatak profesionalnog projektnog menadžmenta • Nedovoljna uključenost u međunarodne znanstvene projekte novaka i mlađih suradnika
--	---

Glavni nedostatak rada Instituta su nerealizirani istraživački projekti zbog nedovoljnih financijskih sredstava za znanstvena istraživanja u Hrvatskoj. To umanjuje i broj originalnih znanstvenih radova. Gospodarstvo kao i javni sektor podupiru dio istraživanja koja se mogu svrstati većinom u primijenjena istraživanja jer rezultati takvih istraživanja imaju izravnu praktičnu primjenu za razliku od razvojnih istraživanja i temeljnih znanstvenih istraživanja. Ti izvori financiranja variraju iz godine u godinu pa je vrlo teško precizno planirati ukupne prihode Instituta.

Slabosti Instituta su i u prostornim ograničenjima što je najočitije kad je riječ o prostoru Biblioteke koja se ne može širiti, a djelomično i u nedostatku kadrova zbog naraslih administrativno-istraživačkih poslova. U skoroj budućnosti Institutu bi nužno trebalo radno mjesto projektnog menadžera i zbog velikog broja sudjelovanja u javnim nadmetanjima kao i zbog sve većeg udjela međunarodnih u ukupnim projektima, čiji bi broj trebalo povećati u skoroj budućnosti.

Realizacijom strateških ciljeva ovog plana i predviđenim aktivnostima većina ovih slabosti, kao i onih utvrđenih procesom tematskog vrednovanja Instituta, trebale bi se u budućem srednjoročnom razdoblju otkloniti.

3. VIZIJA, MISIJA I STRATEŠKI CILJEVI

Vizija Instituta za turizam temelji se na nekoliko ključnih prednosti. Prije svega, Institut je jedan od najstarijih instituta za turizam u Europi i institucija s najviše znanstvenih i stručnih referenci u regiji. Osim toga, među glavne prednosti Instituta za turizam mogu se ubrojiti dugogodišnje iskustvo i kumulirana znanja provedenih primarnih istraživanja kao i kontinuirana suradnja s gospodarstvom i javnim sektorom u turizmu. Kroz veliki broj znanstvenih i stručnih aktivnosti i projekata Institut je stekao znanja kao i mrežu istraživača i stručnjaka u zemlji i inozemstvu s kojima kontinuirano surađuje. Povjerenje gospodarstva i realizacija mnogih ideja i koncepata potvrđuju se u praksi kroz pospješenje rada javnog sektora u turizmu i povećanje konkurentske sposobnosti turističkih područja u Hrvatskoj.

Na temelju takve istraživačke i savjetodavne tradicije, VIZIJA je Instituta:

Institut za turizam je kao samostalna znanstvena institucija lider u primijenjenim znanstvenim istraživanjima u turizmu na području regije. Njegujući izvrsnost, timski rad i suradnju, svojim aktivnostima povezuje istraživački rad i edukaciju, a svojim spoznajama uspješno inovira turističku praksu.

MISIJA Instituta za turizam jest *provođenje istraživanja različitih obilježja multidisciplinarnog fenomena turizma*. Kao jedini nacionalni istraživački centar u Hrvatskoj specijaliziran za istraživanja u području turizma, Institut za turizam kontinuirano razvija vlastite metode

istraživanja i usavršava svoj radni tim. S obzirom na tešku gospodarsku situaciju u zemlji, izuzetno je važno u srednjoročnom razdoblju planirati znanstveno-istraživačke projekte kako bi se mogli naći odgovarajući izvori financiranja i kako bi rezultati istraživanja mogli poslužiti kao podloga za izradu različitih planskih dokumenta za potrebe unapređenja hrvatskog turizma. Shodno postavljenim ciljevima ekonomske i fiskalne politike RH (poticanje znanja, izvrsnosti i kulture; zaštita okoliša i prostorni razvoj i pozicioniranje Hrvatske kao jedne od vodećih europskih destinacija) te vezano uz postignuta ostvarenja u prethodnom razdoblju, GLAVNI STRATEŠKI CILJEVI Instituta za turizam u razdoblju 2011.-2015. godine su:

- **Liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu**, realizira se istraživačkim strategijama: (1) kontinuiranim stvaranjem i održavanjem izvrsnosti u istraživanjima,
- **Stvaranje istraživačke jezgre međunarodne prepoznatljivosti**, a realizira se (2) uvođenjem i primjenom pokazatelja uspješnosti i (3) fleksibilnom internom organizacijom rada i
- **Znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora**, a realizira se različitim aktivnostima (4) popularizacije znanstvenog rada i (5) razvojem programa aktivnosti za podršku razvoju održivog turizma.

4. ISTRAŽIVAČKE STRATEGIJE I AKTIVNOSTI 2011. - 2015.

Postavljeni strateški ciljevi ostvaruju se odabranim istraživačkim strategijama i aktivnostima koji se opisuju u nastavku.

LIDERSTVO U PRIMIJENJENIM I RAZVOJNIM ISTRAŽIVANJIMA U TURIZMU

1. **kontinuiranim stvaranjem i održavanjem izvrsnosti u istraživanjima**, a što uključuje sljedeće aktivnosti:

Identificiranje istraživačkih prioriteta. Identificirano je više istraživačkih područja, a obuhvaćaju sljedeće projekte/istraživačke teme:

- Longitudinalne istraživačke projekte (TOMAS projekti s ciljem prikupljanja podataka o različitim segmentima turističke potražnje, stvaranja mogućnosti usporedbe obilježja, a osobito stupnja zadovoljstva i potrošnje turista),
- Mjerenje doprinosa turizma gospodarstvu – IT kontinuirano radi na uspostavljanju pretpostavki za periodičku izradu satelitskog računa turizma, a potrebno je realizirati regionalne satelitske računa na temelju primjera najbolje prakse,
- Istraživanja različitih aspekata konkurentnosti turističke destinacije i to: Kauzalitet između razvijenosti prometnog sustava i atraktivnosti turističke destinacije, Turizam vina na Mediteranu, Indikatori turističke razvijenosti, prihvatnog kapaciteta i konkurentske sposobnosti hrvatskih destinacija, Istraživanje imidža Hrvatske kao turističke destinacije, Povijesni aspekti turističkog razvoja,
- Vrednovanje turističkih resursa i vrednovanje javnog dobra u turizmu; obuhvaća izradu katastra turističkih atrakcija koji bi obuhvatio vrednovanje svih turističkih resursa u Hrvatskoj, dok bi vrednovanje javnog dobra obuhvatilo testiranje procjene vrijednosti obalnih šuma u Hrvatskoj na turiste primjenom općeg scenarija,

- Utjecaj informacijskih i komunikacijskih tehnologija na turizam u cilju razvoja metodologije za praćenje korištenja ICT-a,
- Edukacija u turizmu; istraživanja u cilju unapređenja srednjoškolskog obrazovanja za potrebe hrvatskog turizma kao i stvaranje odgovarajućeg modela cjeloživotnog obrazovanja,
- Postmodernizam i turizam; istraživanje promjena koja upućuju na promjenu paradigmi u svjetskom turizmu.

Uključivanje u međunarodne i domaće mreže istraživača obuhvaća:

- Rad na međunarodnim znanstvenim projektima. U nastavku je rad na projektu „Destination rejuvenation strategies – policies and measures“ s University School of Management iz Innsbrucka, Austrija s ciljem proširenja dosadašnjih znanstvenih spoznaja na temu životnog ciklusa turističke destinacije, a nastavlja se uspostavljena suradnja sa znanstvenicima iz mediteranskog kruga zemalja na temu „Wine tourism“,
- Sudjelovanje u radu međunarodnih i domaćih inicijativa i mreže istraživača – aktivnosti znanstvenika Instituta unutar pojedinih asocijacija i mreža kao što su ATLAS, AIEST, Tourism Academy of Hope koje vode ka pokretanju novih, zajedničkih projekata; uključivanje predstavnika Instituta u rad javnih institucija koje se bave očuvanjem okoliša i bioraznovernosti i slično. S obzirom na multidisciplinarni karakter turizma ovakvih je aktivnosti sve više.
- Organizacija međunarodnih konferencija – nastavak suradnje u mreži „Critical Tourism Studies“ koja teče od 2005. godine na povezivanju istraživača različitih disciplina u studijama turizma.

Transfer znanja u regiju

- Izravan rad na istraživačkim projektima za potrebe razvoja turizma u regiji na temelju dosadašnjih iskustava (TOMAS BiH),
- Savjetodavan rad na području prenošenja metodoloških saznanja u istraživanjima turističke potražnje u zemljama u regiji,
- Sudjelovanje u znanstvenim skupovima i zajednički rad na publikacijama.

Uvođenje i primjena novih metoda istraživanja

- Uvođenje novih metoda istraživanja u znanstvene i druge projekte (npr. on-line istraživanja, kvalitativna istraživanja, upotreba GIS-a i novih statističkih metoda, upotreba softvera za višekriterijsko odlučivanje),
- Proširenje znanja znanstvenika Instituta (sudjelovanje na edukativnim seminarima – statistički softveri, upotreba ICT-a u turizmu).
- Vizualizacija održivog turizma kroz nove metode pejzažnog dizajna.

Stvaranje uvjeta za postizanje izvrsnosti u istraživačkim projektima

- Poticanje suradnje i partnerstva u istraživanjima: poticanje za provođenje zajedničkih istraživanja osobito interdisciplinarna istraživanja turizma,

- Odgovarajuća opremljenosti IT-a koja omogućava izvrsnost u provođenju istraživanja (statistički paketi, obrazovni seminari, specijalistički studiji stručnih suradnika).

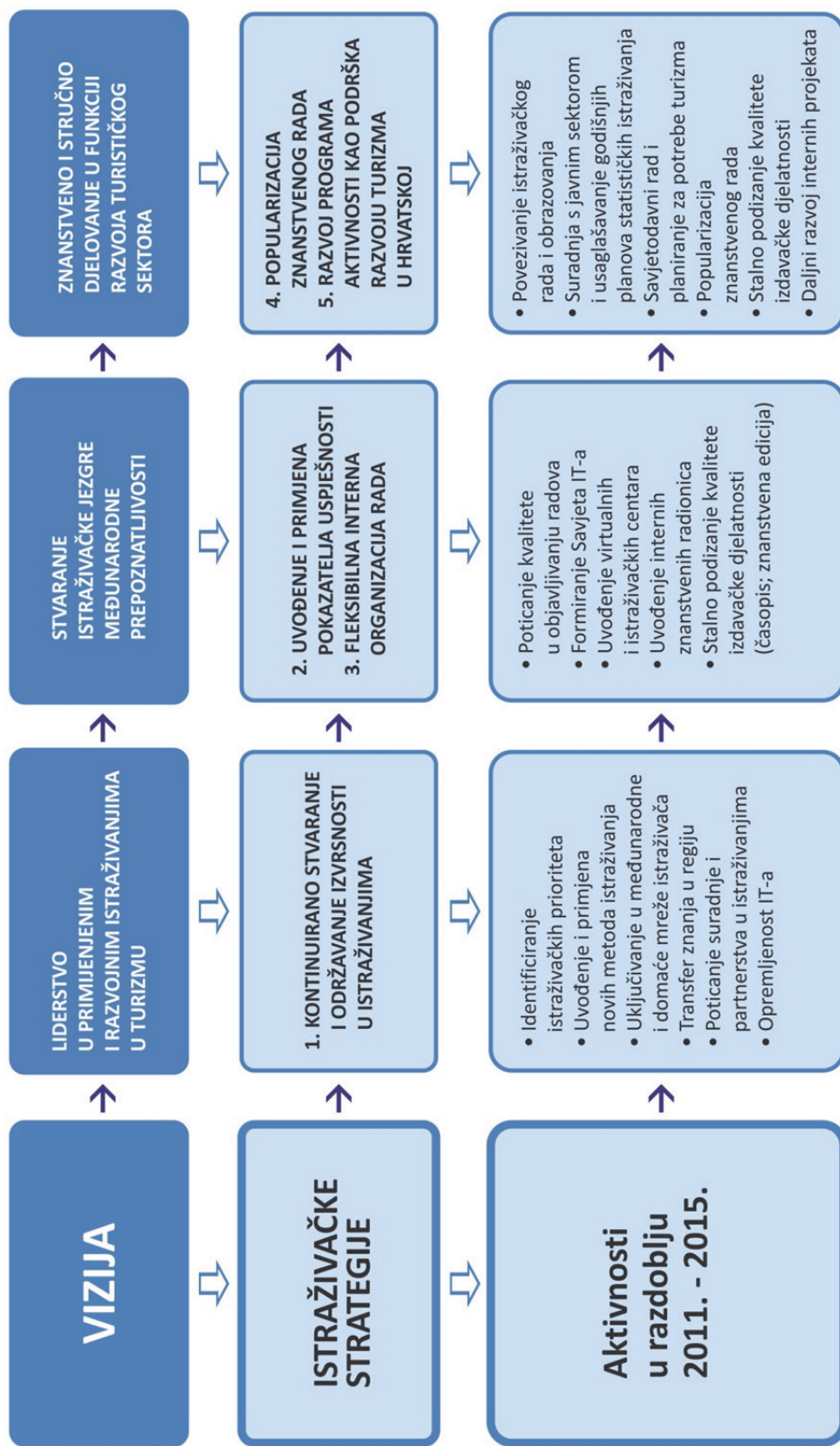
STVARANJE ISTRAŽIVAČKE JEZGRE MEĐUNARODNE PREPOZNTLJIVOSTI

2. Uvođenje i primjena pokazatelja uspješnosti

- Poticanje kvalitete u objavljivanju znanstvenih radova (uvođenjem nagradnog fonda za najbolji objavljeni znanstveni rad u kalendarskoj godini) kao i praćenje godišnjeg objavljivanja istraživača (poštivanje rokova u godišnjim planovima objavljivanja istraživača; objavljivanje na godišnjoj razini),
- Poticanje objavljivanja u časopisima koji su indeksirani u relevantnim indeksnim bazama (praćenje elemenata kvalitete međunarodnih časopisa, uvođenje interne recenzije za mlađe istraživače, korištenje neformalne recenzije međunarodnih stručnjaka),
- Poticanje sudjelovanja na relevantnim međunarodnim znanstvenim konferencijama (povećavanje fonda za odlazak na znanstvene konferencije istraživači se potiču na sudjelovanje na konferencijama međunarodnog i regionalnog karaktera),
- Formiranje Savjeta Instituta za turizam kao međunarodnog tijela koje kontinuirano prati i savjetuje Institut kad je riječ o ključnim područjima istraživanja i djelovanja,
- Uvođenje mjerila uspješnosti u rad Biblioteke (praćenje svih područja rada u Biblioteci),
- Praćenje poštivanja rokova i izjava o kvaliteti (naručitelj istraživanja potvrđuje izjavu o poštivanju rokova, kvaliteti i primjerenosti provedenog istraživačkog projekta),
- Uvođenje internih znanstvenih radionica sa znanstvenicima međunarodne reputacije (kratka gostovanja stručnjaka specijalista za potrebe proširenja znanja istraživača Instituta),
- Uključivanje inozemnih znanstvenika u projekte.

3. Fleksibilna interna organizacija rada

- Uvođenje virtualnih istraživačkih centara – s obzirom na relativno mali broj istraživača i potrebu da se uspostave projektni timovi kako bi se osigurala fokusiranost na identificirane istraživačke prioritete i pojačala međunarodna prepoznatljivost uvode se tzv. virtualni istraživački centri. Oni okupljaju istraživače iz Instituta i vanjske suradnike, imaju voditelja, a djeluju temeljem godišnjeg plana aktivnosti,
- Povezivanje rada Biblioteke i rada istraživača – kako bi Biblioteka pratila specijalizaciju i potrebe istraživača na određenim područjima potrebna je stalna razmjena informacija između Biblioteke i istraživača o mogućnostima korištenja određenih baza koje objavljuju knjige i časopise relevantne za rad Instituta; Knjižnični odbor planira i nadzire ovaj aspekt rada u Institutu.

ZNANSTVENO I STRUČNO DJELOVANJE U FUNKCIJI RAZVOJA TURISTIČKOG SEKTORA

4. Popularizacija znanstvenog rada

- Stalno podizanje kvalitete vlastitih izdavačkih aktivnosti: usmjeravanje rada na daljnje podizanje kvalitete međunarodnog časopisa TURIZAM; podizanje kvalitete publikacija u Znanstvenoj ediciji Instituta uvođenjem međunarodne recenzije i objavljivanjem knjiga na engleskom jeziku (međunarodni izdavač); usmjeravanje svih ostalih publikacija upravo na područja izvrsnosti djelovanja Instituta,
- Stalno praćenje kvalitete vlastitog internetskog portala na kojem se kontinuirano objavljuju sve novosti i sva ključna postignuća Instituta, a korisnici mogu pronaći mnoge podatke o kretanju hrvatskog turizma,
- Povezivanje istraživačkog rada i obrazovanja; organizacija edukativnih seminara za potrebe javnog sustava u turizmu.

5. Razvoj programa aktivnosti kao podrška razvoju turizma u Hrvatskoj

- Suradnja s javnim sektorom i usuglašavanje godišnjih planova (statističkih) istraživanja s potrebama javnog sektora (Ministarstvo turizma, Hrvatska gospodarska komora, sustav turističkih zajednica, razvojne agencije, Državni zavod za statistiku i udruge),
- Praćenje, vrednovanje i sudjelovanje u edukativnim programima – Institut kontinuirano prati i predlaže promjene u postojećim programima obrazovanja sukladno potrebama našeg turističkog gospodarstva i zajedno sa svim važnim dionicima predlaže različite oblike cjeloživotnih i drugih programa specijalističkih studija. Istraživači su voditelji pojedinih kolegija na sveučilišnim i programima veleučilišta,
- Savjetodavni rad i planiranje za potrebe turizma – kontinuirani stručni rad u izradi planskih dokumenata od nacionalne do lokalne razine nadopunjuje se rezultatima znanstvenih istraživanja,
- Razvoj internih projekata koji su istodobno podrška istraživačkim projektima, ali su usmjereni i na potrebe gospodarstva (projekt BIST olakšava korištenje statističkih i drugih pokazatelja turističkog razvoja),
- Poticanje za objavljivanje kraćih stručnih prikaza – s obzirom na povećani broj glasila i različitih medija potiče se objavljivanje kraćih priloga s ciljem povezivanja teoretskih spoznaja i njihovom upotrebom u turističkoj praksi.

Navedeni strateški ciljevi i aktivnosti operacionaliziraju se posebnim, godišnjim planovima rada Instituta za turizam.

5. ORGANIZACIJA, LJUDSKI RESURSI I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

Organizacija

Kao i u drugim javnim institutima, Institutom za turizam upravlja ravnatelj i Upravno vijeće, uz pomoć Znanstvenog vijeća te Kolegija kao savjetodavnog tijela ravnatelja, u rad kojeg su uključeni svi djelatnici. Institut nema odjele niti posebne organizacijske cjeline (Biblioteka je samo prostorno izdvojena). Primijenjuje se projektna organizacija rada tj. istraživački timovi se formiraju posebno za svaki projekt. Za svaki znanstveno-istraživački projekt imenuje se voditelj koji određuje tim istraživača suradnika na projektu. U skladu s ovim strateškim dokumentom potrebno je formirati 'virtualne' odjele koji bi okupljali istraživače oko zajedničkog istraživačkog interesa, pratili ga i razvijali zajedno s voditeljem.

Ljudski resursi

Institut za turizam je jedina znanstvena institucija koja okuplja tim znanstvenika specijaliziranih u različitim poljima i granama važnim za promatranje i izučavanje turizma i čiji su znanstveni projekti interdisciplinarnog karaktera (22 istraživača od 32 djelatnika, koji povezuju područja ekonomije, prometnih znanosti, geografije, matematike i statistike, sociologije, arhitekture i povijesti). Na projektu "Mjerenje važnosti utjecaja turizma na gospodarstvo Hrvatske" zaposleno je ukupno 13 znanstvenika, istraživača i tehničkog osoblja, a na projektu "Međuodnos turizma, prostora i prometa", zaposleno ih je 10. Navedeni projekti odražavaju multidisciplinarnost područja turizma pa je opravdana potreba promjene tretiranja turizma u Pravilniku o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN 78/2008) ne unutar polja ekonomije već kao multidisciplinarnog znanstvenog područja. U ovome trenutku broj zaposlenih istraživača odgovara potrebama rada ali, s obzirom na sve veći broj projekata koji traži posebnu administraciju, potreban je djelatnik koji bi se bavio projektnim menadžmentom kao svojim osnovnim poslom. No, najvažniji cilj koji je potrebno postići u ovom razdoblju jest ispuniti uvjete za reakreditaciju Instituta, vezane upravo za ljudske resurse tj. uz potreban broj zaposlenih znanstvenika². To će se postići izborom u odgovarajuće znanstveno zvanje istraživača koji su u procesu izbora odnosno u procesu stjecanja doktorata.

U srednjoročnom razdoblju predviđa se potreba za nadomještanjem istraživača koji odlaze u mirovinu, otvaranjem još jednog novog znanstvenog radnog mjesta (obrazovanje u turizmu) te zapošljavanje novaka (2), dok će dugoročni razvoj ovisiti o potrebama i mogućnostima javnog sektora u turizmu kao i turističkog gospodarstva za primjenom rezultata znanstvenoistraživačkog rada u praksi.

Pokazatelji uspješnosti

Većina navedenih ciljeva Instituta za promatrano plansko razdoblje je mjerljiva, uključuje vremensku komponentu i u funkciji je ostvarenja vizije Instituta. Cjelokupni znanstveno-istraživački rad sastavljen je od pojedinačnih doprinosa istraživača, a oni su zbroj različitih aktivnosti; najvažnije uključuju sudjelovanje i rad na znanstvenim projektima, objavljivanje znanstvenih i stručnih radova, recenzije i urednički rad, sudjelovanje u edukaciji kroz nastavu i/ili seminare i radionice, mentorski rad, sudjelovanje u radu domaćih i međunarodnih asocijacija, suradnju s istraživačima iz partnerskih organizacija, znanstvenu administraciju, sudjelovanje u aktivnostima popularizacije istraživanja, pripremu i nastupe u medijima, savjetodavni rad sa studentima i druge aktivnosti. Većina navedenih aktivnosti mjerljiva je i može se iskazati određenim pokazateljima uspješnosti (npr. broj objavljenih radova, broj aktivnosti unutar određene skupine, broj projekata, broj ostvarenih suradnji i slično), no radno vrijeme svakog pojedinca dijeli se na velik broj različitih aktivnosti koje variraju tijekom vremena te je potrebno prvo bilježiti sve aktivnosti kroz određeno vremensko razdoblje kako bi se definirali što objektivniji pokazatelji.

Uz postojeće kriterije za izbor u znanstvena zvanja, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH Zakonom o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/2009) također propisuje određene uvjete i postavlja kriterije kojima vrednuje rad znanstvenih instituta, ali ti kriteriji nisu usklađeni s kriterijima za izbor u znanstvena zvanja. Vjerujemo da je uspjeh u znanstvenom radu u društvenim znanostima (kojima se pretežno bavimo) najčešće rezultat dobrog miksa većeg broja. Postojeće kriterije za izbor u znanstvena zvanja u budućnosti također valja nadopuniti, jer godišnja produkcija odgovarajućeg znanstvenog

² U ovoj, 2012. godini 4 istraživača provesti će izbor u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika što bi trebalo osigurati temeljni kriterij za reakreditaciju Instituta tj. zaposlenih 15 znanstvenika.

rada zahtijeva od istraživača znatno veći angažman od onoga koji treba ostvariti svakih 5 godina za izbor u odgovarajuće znanstveno zvanje. To je moguće izradom Pravilnika o dodatnim uvjetima za izbor na znanstvena radna mjesta kojeg je za Institut potrebno izraditi tijekom 2013. godine.

O godišnjim dostignućima na svim područjima Institut za turizam od 2007. godine redovito izvještava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH svojim detaljnim Godišnjim izvještajima i na taj način transparentno pokazuje rad institucije kao i svih zaposlenih.

6. IZVORI FINANCIRANJA

Institut će sukladno strateškim odrednicama djelovanja i u budućnosti nastaviti rad na znanstvenim istraživanjima financiranim od strane MZOS (odnosno Nacionalne zaklade za znanost) kao i istraživačkim projektima financiranim iz drugih izvora. Takvi izvori financiranja omogućuju provođenje istraživanja koja su (a) podlogom za objavljivanje znanstvenih radova, ali i (b) omogućuju podmirivanje zajedničkih troškova i troškova razvoja institucije (školarine, licence, nabavka literature, konferencije i seminari, nabavka i održavanje računala, članstva, zaštita i osiguranje, interni projekti Instituta, sufinanciranje časopisa i izdavačke djelatnosti i dr.) djelatnika Instituta za koja nisu dovoljni mjesečni iznosi od strane MZOS-a. Kako bi se ispunili strateški ciljevi Instituta važno je povećanje razine ukupnih prihoda (porast vezan uz broj zaposlenih, porast troškova i veće planirane izdatke), u čemu bi se prihodi od vlastite djelatnosti trebali kretati između 35 i 40%.

U izvorima financiranja uz javni sektor i turističko gospodarstvo potrebno je, u promatranom planskom razdoblju, povećati broj projekata financiranih iz EU fondova. Kako bi se Institut mogao nadmetati za takva sredstva nužna je specijalizacija jednog djelatnika za projektni menadžment (novo radno mjesto). Ovim je planom predviđen i transfer znanja koji bi omogućio Institutu da primjenjuje svoja znanja u drugim zemljama u regiji³ kao i sudjelovanje s institucijama iz drugih zemalja na većim međunarodnim projektima čemu će vjerojatno pridonijeti dosadašnje uključivanje znanstvenika IT-a u istraživačke mreže (npr. Knowledge network UNWTO-a) i dosadašnja pozitivna iskustva u međunarodnim projektima (suradnja s Austrijom i Slovenijom, Svjetskom bankom).

7. ZAKLJUČCI

Institut za turizam, Zagreb jedini je znanstveni javni institut specijaliziran za istraživanja na području turizma u Hrvatskoj. Od 1959. godine kada je osnovan, Institut je prešao dug razvojni put i razvio se u modernu znanstvenu instituciju koja, u skladu s mogućnostima i zadaćom unapređenja istraživanja na ovom složenom, multidisciplinarnom području, kontinuirano prati i unapređuje razvoj turizma u Hrvatskoj. Oslanjajući se na svoje strateške ciljeve te razvojnu strategiju RH i strateški plan Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Institut kao pridružena članica UNWTO-a i drugih međunarodnih asocijacija sudjeluje aktivno u međunarodnim mrežama istraživača u turizmu.

Na temelju postignutih rezultata kao i analize prednosti i nedostataka Instituta definirana je dugoročna vizija: **Institut za turizam je kao samostalna znanstvena institucija, lider u primijenjenim znanstvenim istraživanjima u turizmu na području regije. Njegujući**

³ U tijeku 2011. godine završen je projekt TOMAS – pilot projekt za potrebe Federacije BiH.

izvrsnost, timski rad i suradnju, svojim aktivnostima povezuje istraživački rad i edukaciju, a svojim spoznajama uspješno inovira turističku praksu.

Dugoročna misija Instituta za turizam je provođenje istraživanja različitih obilježja multidisciplinarnog fenomena turizma. Glavni strateški ciljevi Instituta za turizam u razdoblju 2011.-2015. godine su: (1) liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu, (2) stvaranje istraživačke jezgre međunarodne prepoznatljivosti i (3) znanstveno i stručno djelovanje relevantno za turizam kao prioritetno razvojno područje u Hrvatskoj. Institut je svojim dosadašnjim djelovanjem pokazao izuzetno uspješno povezivanje rezultata znanstvenih istraživanja i prakse, uspješan je u suradnji s javnim sektorom, prepoznatljiv u domaćoj javnosti. Svojim uspjesima u budućem razvoju mora pridodati veću međunarodnu prepoznatljivost na području znanstvenog rada.

Željenu viziju kao i misiju Instituta mogu ispuniti kadrovi kojima je Institut uvijek, u okviru svojih mogućnosti, pružao vrlo dobre uvjete za rad, napredovanje i specijalizaciju, a u budućnosti još intenzivnije treba djelovati u cilju usklađivanja pojedinačnih istraživačkih interesa s ključnim istraživačkim prioritetima na kojima Institut već dugo godina gradi svoju izvrsnost i prepoznatljivost.